

DUURZAAM BOER BLIJVEN IN *Drenthe*

verder werken aan een economisch & ecologisch duurzame melkveehouderij

WINTER WORKSHOPS

FOSFAAT

1

VOER VAN
EIGEN LAND

2

BODEM
BEHEER

3

RUWVOER
KWALITEIT

4

JONGVEE
OPFOK

5

VOER
EFFICIENTIE

6

WEB 2.0

7

SPUIT-
LICENTIE

8

Eindsprint Duurzaam Boer Blijven

Melk moet niet alleen van goede kwaliteit zijn maar de onderbouwing van duurzaamheid is en wordt steeds belangrijker voor de verkoop van uw melk richting de consument. Ook in het nieuwe GLB (Europees Gemeenschappelijk Landbouw Beleid) en de nieuwe mestwet gaat steeds meer gestuurd worden op duurzame prestaties.

In deze brochure vindt u een 8-tal workshops om uw kringloop verder te verbeteren met gezondere dieren, meer rendement en een versterkte "licence to produce"!

Cijfers geven aan waar nog verbeteringen mogelijk zijn. Hoe zit het met uw cijfers? Wij adviseren u op basis van uw prestaties een keuze te maken voor één of meerdere van onze workshops.

Bijvoorbeeld:

- Wilt u meer melk uit eigen ruwvoer? Haalt u minder dan 1,3 kg melk uit een kg droge stof? --> Workshop 2, 4 of 6.
- Is de opfok van de kalveren leuk of is het een frustratie? Heeft u meer dan 6 stuks jongvee per 10 melkkoeien? Volg dan workshop 5.
- Wilt u meer grip op het voeren van de koeien? Is uw ureum het jaar rond hoger dan 25? --> Workshop 4 en 6.
- Wilt u meer fosfaatwinst behalen? Is uw fosfaat overschot hoger dan 20 kg P2O5 per ha? --> Workshop 1, 3 en 6.
- Wilt u betere drijfmest? Is uw C/N verhouding mest lager dan 8? --> Workshop 3.
- Wilt u uw bedrijf beter in beeld brengen? --> Workshop 7.
- Wilt u een punt verdienen voor uw spuitlicentie? --> Workshop 8.

Hoe meer inzicht in uw score, hoe gericht u kunt verbeteren!

Minder dan 13.000 liter melk/ha? Dan laat u geld liggen als u niet omschakelt naar biologische landbouw!

Nog steeds is er een tekort aan biologische melk in Nederland. Inmiddels wordt er biologische melk geïmporteerd, ongeveer 40 miljoen kilo op jaarbasis. Kunnen we dat duurzaam noemen? In het project Duurzaam Boer Blijven wordt de optie biologisch actief gepromoot als mogelijkheid om extra inkomsten te genereren. U werkt al hard aan het kringloopdenken om duurzamer te produceren. Als u minder dan 13.000 liter melk per hectare produceert dan raden wij u toch sterk aan om eens contact op te nemen met de Task Force biologische landbouw (Maurits Steverink) om uw opties te bekijken. Of kijk op www.biologischondernemen.nl

Workshop 1: Verdubbel uw fosfaatefficiëntie!

Het nieuwe mestbeleid komt eraan en een hogere fosfaatefficiëntie is voor de sector van groot belang om dierrechten te voorkomen. Uit onderzoek blijkt dat een lager P-gehalte in het rantsoen goed mogelijk is en de melkveehouderij ook zonder fosfaatkunstmest kan. Gemiddeld ligt binnen het project Duurzaam Boer Blijven het fosfaatoverschot op 23 kg P2O5 per hectare (2010). De top 10% melkveehouders binnen het project heeft dit terug kunnen brengen naar gemiddeld 5 kg P2O5 per hectare. Hoe is deze mijlpaal te bereiken? Wiebren van Stralen (LTO Nederland) zal samen met Hans Dirksen (DMS advies) alle mogelijkheden uit de doeken doen. In deze workshop komen de nieuwste ontwikkelingen aan de orde zoals de kringloopwijzer (BEX), mestscheiding en het voerspoor. Aan het eind van deze avond heeft u inzicht hoe ook op uw bedrijf een flinke stap vooruit gezet kan worden in de fosfaatefficiëntie.

Deskundigen: Hans Dirksen (DMS) en Wiebren van Stralen (LTO)
Datum: dinsdag 6 maart 2012 om 20.00 uur
Locatie: Restaurant Schortinghuis in Spier

Via deze workshop werkt u aan:

- verlagen fosfaatoverschot
- verhogen voerefficiëntie
- verlagen krachtvoergebruik
- meer mest plaatsing op eigen bedrijf

OPGEVEN VOOR
24 FEBRUARI 2012

1

Workshop 2: Bespaar krachtvoerkosten en verhoog uw kVEM benutting!

Zijn uw krachtvoerkosten onder de 8 cent per liter melk? Dan hoeft u niet te komen of kunt u de anderen komen vertellen hoe u dat doet. Nog altijd is er een kostenverschil van 4 cent per kg tussen de 20% beste en het peloton, dat is meer dan 25.000 euro voor een gemiddeld bedrijf!

Door de benutting van uw eigen land te verhogen kan bespaard worden op de krachtvoerkosten. In deze workshop krijgt u concrete handvatten hoe de kwaliteit van het eigen ruwvoer te verbeteren om daarmee de kVEM benutting te verhogen. Aan de orde komen beter bodembeheer, wel of geen graslandvernieuwing, verschillende ruwvoerrassen en methodes van in- en uitkuilen. Piet Riemersma van Hendrixx UTD zal dieper ingaan op het graslandmanagement en Martien de Haas van NMI op bodembeheer en de rol van bodemorganische stof.

Deskundige: Martien de Haas (NMI) en Piet Riemersma (Hendrixx UTD)
Datum: dinsdag 10 januari 2012 om 20.00 uur
Locatie: Restaurant Schortinghuis in Spier

Via deze workshop werkt u aan:

- verhogen benutting eigen ruwvoer
- verlagen krachtvoerverbruik
- vergroten opbrengsten van eigen land nu en in de toekomst

OPGEVEN VOOR
2 JANUARI 2012

2

Workshop 3: Investeren in bodemvruchtbaarheid, en op lange termijn boer blijven!

In deze workshop krijgt u van drie deskundigen handvatten om via het voeren van de koe, de mest, de bodem en de plant te kunnen blijven boeren.

Van voeding naar mest

Hoe kan je via voeding de mestkwaliteit beïnvloeden? In het eerste deel van deze workshop gaat de aandacht naar de voeding van koeien, gericht op een uitstekende mestkwaliteit.

Van mest naar bodem

De hoeveelheid, het tijdstip en de manier van aanwenden van organische mest is van groot belang. Het belang van goede organische mest voor de bodemvruchtbaarheid komt aan de orde, zodat de kringloop steeds meer gesloten kan worden.

Van bodem naar plant

In het derde deel van deze workshop leert u hoe uw bodem op langere termijn productief kan blijven. Hier leert u hoe u in de toekomst boer kan blijven met meer opbrengst en minder Input.

Deskundigen: Ria Commandeur (R. Commandeur Advies), Klaas Meijaard (zelfstandig adviseur) en Peter Takens (Takens Kringlooplandbouw Advies) in samenwerking met een aantal melkveehouders.
Datum: dinsdag 28 februari 2012 om 20.00 uur
Locatie: Restaurant Schortinghuis in Spier

Via deze workshop werkt u aan:

- mineralen efficiëntie in de kringloop
- bodemgezondheid
- diergezondheid

OPGEVEN VOOR
17 FEBRUARI 2012

3

Workshop 4: Melken met meer plezier door beter ruwvoer.

Naarmate uw bedrijf groter wordt, heeft u geen tijd meer voor probleemgevalletjes bij de koeien. In deze workshop leert u dat de kwaliteit van uw ruwvoer de sleutel is tot succes. Daarbij zal het gaan over de planning van de ruwvoederwinning, de maaitechniek, de inkuiltechniek, het werken aan de kuil en het uitkuilen. Bij het onderwerp kuilen zal ook een verdiepende slag gemaakt worden naar inkuilmiddelen zoals broeieremmers. Daarnaast zal er aandacht besteed worden aan prikkende structuur van het voer en aan de volgorde van mengen in de voermengwagen. In deze workshop krijgt u handvatten om de juiste keuzes te maken in de praktijk zodat u (nog) meer plezier krijgt in uw werk.

Deskundigen: Gerrit Hegen (Diergeneeskundig Centrum Zuid-Oost Drenthe) en deskundigen van Wageningen UR en DLV Plant.
Datum: dinsdag 7 februari 2012 van 10:00-15:30 uur
Locatie: Restaurant Schortinghuis in Spier
Verzorgde lunch voor 15 euro

Via deze workshop werkt u aan:

- eenvoudig management
- topkwaliteit voer
- verhogen levensduur van de koeien
- minder maar beter jongvee

OPGEVEN VOOR
27 JANUARI 2012

4

Workshop 5: Duurzame jongveefok, praktische tips.

Duurzaam melkvee begint bij een goede start, deze workshop is dus voor degene die zich bezig houden met het opfokken van het kalf. In deze praktische workshop geven dierenartsen van dierenartspraktijk Beilen u tips om de opfok van kalveren te verbeteren. Aan de orde komt bijvoorbeeld de beoordeling van de kwaliteit van de biest en het biestmanagement. Er worden verschillende methodes besproken die in de markt verkrijgbaar zijn, waaronder het colocoquick systeem.

Deskundigen: Aagje Kramer en Leen de Graaf (DAP Beilen),
Joost van Kreij (Dutch Sense).

Datum: donderdag 26 januari 2012 om 20.00 uur

Locatie: Restaurant Schortinghuis in Spier

Via deze workshop werkt u aan:

- startfase voor een langere levensduur van de koeien
- minder maar beter jongvee
- optimalisatie gebruik eigen biest

OPGEVEN VOOR
15 JANUARI 2012

5

Workshop 6: Geef het voeren uit handen en verhoog de efficiëntie.

Om de benutting van het eigen ruwvoer verder te verhogen kan de boer soms het beste zijn voer verkopen en in de juiste samenstelling, gemengd, weer terug kopen. Psychisch gaat u het ruwvoer dan waarderen als zijnde krachtvoer en gaat u er zuiniger mee om. Dat is de logica achter het voercentrum. Benieuwd of dit systeem ook voor uw bedrijf of groep van bedrijven van meerwaarde kan zijn? Volg dan deze workshop. Aan de orde komen concrete handvatten om zelf van start te gaan met een voercentrum.

Deskundige: Joost van Kreij (Dutch Sense) en een deskundige van het voercentrum

Datum: dinsdag 17 januari 2012 om 20.00 uur

Locatie: Restaurant Schortinghuis in Spier

Via deze workshop werkt u aan:

- verlagen voerkosten
- verhogen ruwvoerbenuutting
- besparing arbeid

OPGEVEN VOOR
6 JANUARI 2012

6

Workshop 7: Presenteer uw bedrijf!

In twee workshops leert u hoe uw bedrijf beter te presenteren naar de burger en de consument en hoe u internet en social media daarbij kunt gebruiken.

Deel 1: Hoe werkt het? Hyves, Facebook, Twitter, LinkedIn en Weblogs.

Internet toepassingen zoals weblogs, Twitter en LinkedIn - samen ook wel Web2.0 genoemd - bieden mooie kansen aan ondernemers in de melkveehouderij. Maar ook websites als melkquotum.startpagina.nl en nieuwsgrazer.nl kunnen u als ondernemer verder helpen. Tijdens deze avond zet Josien Kapma (zelf praktiserend melkveehoudster in Portugal) de mogelijkheden op een rij en geeft praktische tips hoe te beginnen.

Deskundige: Josien Kapma (Netwerk Platteland)
Datum: dinsdag 14 februari 2012 om 20.00 uur
Locatie: Restaurant Schortinghuis in Spier

**OPGEVEN VOOR
3 FEBRUARI 2012**

Deel 2: Hoe kan ik social media gebruiken? Gebruik social media voor het contact tussen boeren, burgers en buitenlui.

In deelworkshop 1 heeft u een start gemaakt met de verschillende tools van Web2.0. Deze kunnen ondersteuning geven bij bedrijfsmarketing en klantenbinding. En ook bij netwerken in de regio en vermarkten van de streek, of het volgen van landelijke ontwikkelingen in de melkveehouderij. Tijdens dit tweede deel zal Josien Kapma interessante voorbeelden presenteren om zelf aan de slag te gaan.

Deskundige: Josien Kapma (Netwerk Platteland)
Datum: dinsdag 20 maart 2012 om 20.00 uur
Locatie: Restaurant Schortinghuis in Spier

**OPGEVEN VOOR
9 MAART 2012**

Via deze twee workshops werkt u aan:

- versterken van uw social media vaardigheden
- vergroten van uw bekendheid
- vergroten licence to produce

7

Workshop 8: Zorg beter voor uw omgeving (en verdien een punt voor de spuitlicentie!).

Door het volgen van deze avond kunt u een punt verdienen voor de gewasbescherminglicentie (onderdeel techniek). Maar ook voor andere belangstellenden wordt het een interessante avond. Docent Derk Evert Waalkens begint met sporen van gewasbeschermingsmiddelen in het water in Drenthe en gaat vervolgens door op de keuzes voor verschillende gewasbeschermingsmiddelen en op de keuze van spuitdoppen. Verder komt aan bod hoe om te gaan met (bedrijfs)afval, erfafspoeling en ongediertebestrijding. Kortom: een praktische avond.

Deskundige: Derk Evert Waalkens (TerraNext)
Datum: dinsdag 24 januari 2012 om 19.30 uur
Locatie: Restaurant Schortinghuis in Spier
Verlenging licentie: €15,- p.p.

**OPGEVEN VOOR
10 JANUARI 2012**

Let op: voor verlenging van de licentie dient u een geldig identiteitsbewijs en spuitlicentiepasje mee te nemen en de gehele avond aanwezig te zijn (19.30 tot 22.30 uur).

Via deze workshop werkt u aan:

- terugdringen gebruik van bestrijdingsmiddelen
- vergroten maatschappelijk draagvlak

Meld u nu aan!!

Iedereen die interesse heeft in bovenstaande workshop(s) kan zich voor de genoemde datum opgeven.

Opgeven kan:

- Via de website: www.duurzaamboerblijven.nl/workshops
- Door te mailen naar: info@duurzaamboerblijven.nl
- Telefonisch aan Connie Meinders 033-4326024

Vermeld bij iedere vorm van opgave:

1. Aan welke workshops u wilt deelnemen
2. Uw e-mail adres én correspondentie adres die wij kunnen gebruiken voor het toesturen van informatie over de workshops.

Kosten

De workshops zijn gratis. Voor het behalen van de spuitlicentiepunt tijdens workshop nr. 8 wordt een extra vergoeding van € 15,- gevraagd en voor workshop 4 een bijdrage voor de lunch van € 15,-.

10 januari 2012	Workshop 2: Bespaar krachtvoerkosten en verhoog uw kVEM benutting!
17 januari 2012	Workshop 6: Geef het voeren uit handen en verhoog de efficiëntie.
24 januari 2012	Workshop 8: Zorg beter voor uw omgeving (en verdien een punt voor de spuitlicentie!).
26 januari 2012	Workshop 5: Duurzame jongveeopfok, praktische tips.
7 februari 2012	Workshop 4: Melken met meer plezier door beter ruwvoer.
14 februari 2012	Workshop 7: Presenteer uw bedrijf! Deel 1
28 februari 2012	Workshop 3: Investeren in bodemvruchtbaarheid, en op lange termijn boer blijven!
6 maart 2012	Workshop 1: Verdubbel uw fosfaatefficiëntie!
20 maart 2012	Workshop 7: Presenteer uw bedrijf! Deel 2

**Restaurant Schortinghuis
Brinkkampen 1
9417 TC Spier
tel: 0593 562221**

Vanaf Zwolle:
A28 richting Groningen
Afslag Spier/Dwingeloo (afslag 29)
Rechtsaf richting Spier
In Spier het eerste zalencentrum aan uw rechterhand

Vanaf Groningen:
A28 richting Zwolle
Afslag Spier/Dwingeloo (afslag 29)
Rechtsaf richting Spier
In Spier het eerste zalencentrum aan uw rechterhand

In het kader van het project Duurzaam Boer Blijven zijn er 3 filmpjes gemaakt over voerkwaliteit, mestkwaliteit en bodemkwaliteit. In deze korte filmpjes geven melkveehouders en deskundigen uitleg over de verschillende aspecten in de kringloop. De eerste 2 filmpjes zijn al gelanceerd en de laatste wordt gelanceerd op 12 januari. Mis het niet!

Kijk op:

www.duurzaamboerblijven.nl/voer

www.duurzaamboerblijven.nl/mest

Duurzaam Boer Blijven
Postbus 64
3830 AB Leusden
033 4326024
info@duurzaamboerblijven.nl
www.duurzaamboerblijven.nl